

Motion till riksdagen 2017/18:4190

av **Christer Nylander m.fl. (L)**

med anledning av skr. 2017/18:259 En strategi för svensk rymdverksamhet

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svensk rymdverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering av och återrapportering om rymdstrategin till riksdagen vartannat år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga till orden ”teknik och tjänster, t.ex. vad gäller” i rymdstrategins tredje kapitel och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över konsekvenserna av en fluktuerande kronkurs för Rymdstyrelsens finansiering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Rymden är viktig för Sverige eftersom den har stark koppling till många av de avgörande samhällsutmaningar vårt land står inför. Rymdforskning är en kunskapsintensiv verksamhet som möjliggör tekniksprång och utveckling inom branscher alltifrån miljöteknik, finans och bygg till lantbruk. Rymdforskning kräver mycket långa ledtider; det är därför viktigt med en långsiktig och stabil finansiering.

Det var den dåvarande alliansregeringen som tillsatte Rymdutredningen (SOU 2015:75). Utredningen föreslog bl.a. att Sverige skulle anta en rymdstrategi, vilket allianspartierna förespråkade sedan dess. Alliansen välkomnar därför regeringens skrivelse, även om vi anser att det är beklagligt att en sådan inte har kunnat presenteras tidigare. Vi anser att skrivelsen tar flera steg i rätt riktning men att de presenterade målen är alldeles för få och inte tillräckligt konkreta, vilket kommer att försvåra uppföljning och utvärdering. Detta till trots anser vi att regeringen bör säkerställa att målen i rymdstrategin utvärderas och återrapporteras till riksdagen vartannat år.

I skrivelse 2017/18:259 kapitel 3.1 på s. 18 skriver regeringen att ”det svenska deltagandet i större internationella rymdprojekt och i ESA:s program ska baseras på näringslivets möjligheter att delta i utveckling och leverans av instrument, styrsystem, satelliter, delar till bärraketer och avancerade rymdtjänster”. Där önskar vi en mer teknikneutral formulering, och föreslår därför att meningens lydelse ändras till att ”det svenska deltagandet i större internationella rymdprojekt och i ESA:s program ska baseras på näringslivets möjligheter att delta i utveckling och leverans av *teknik och tjänster*, till exempel vad gäller instrument, styrsystem, satelliter, delar till bärraketer och avancerade rymdtjänster”. Detta för att inte låsa strategin vid exakt vilka teknik- och utvecklingsmöjligheter som vi anser ska stöttas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vi vill också lyfta frågeställningen kring Rymdstyrelsens stora beroende av växelkursen. Eftersom drygt två tredjedelar av Rymdstyrelsens anslag går vidare till den europeiska rymdorganisationen Esa, och då i euro, kan konsekvenserna bli allvarliga när kronan försvagas, som nu har skett. Problemet är särskilt stort för Rymdstyrelsen med tanke på att de avtal som träffas är så långsiktiga. Vi anser därför att regeringen skyndsamt ska se över konsekvenserna av en fluktuerande kronkurs för Rymdstyrelsens finansiering och säkerställa att finansieringen inte allvarligt påverkas trots en svagare valutakurs.

Sverige har en chans att låta en högteknologisk tillväxtindustri växa fram i Sverige, samtidigt som vi bidrar till mänsklighetens utveckling. En ny rymdkapplöpning har börjat, där privata företag och entreprenörer nu ofta är i ledningen. Sverige har missat starten, men tack vare årtionden av rymdverksamhet har vi en plats knappt efter täten. För att komma i fatt behöver vi ha en tydlig idé om Sverige som rymdnation. En rymdstrategi är svaret på det. Det är viktigt att den fångar upp det stora skiftet som nu sker inom rymdområdet. Tidigare var det supermakter som drev rymdutvecklingen framåt. Fortfarande är nationer viktiga, men flera entreprenörer har klivit fram och privata investeringar ökar, vilket kommer att skapa en accelererande utveckling. Därför behöver målen i rymdstrategin vara konkreta, samtidigt som Sverige ska vara berett att agera snabbt när nya möjligheter uppstår. Politikens främsta roll ska vara att undanröja hinder.

Utöver det som anförs i regeringens förslag till rymdstrategi – En strategi för svensk rymdverksamhet – vill Liberalerna föreslå följande:

Möjliggör privat bemannad rymdfart från Sverige

Hittills har bara drygt 500 personer varit ute i rymden. Det kan ändras när kortare resor upp i rymden börjar erbjudas. Ansari Xprize lanserade idén om vanliga människor som turister i rymden, när Space Ship One 2004 blev den första privatbyggda och privatfinansierade farkosten att nå rymden. Richard Branson köpte det vinnande teamet och bildade Virgin Galactic. Det öppnade branschen och nu är flera företag på gång att erbjuda vanliga människor resor till rymden. I Sverige finns Spaceport Sweden, som jobbar för att kunna etablera en rymdhamn på en vanlig flygplats. En del som åker kommer att vara rena turister, men intresset är också stort från forskare att genomföra experiment i tyngdlöshet. I början kommer det att vara dyrt att åka, men priserna kommer att sjunka. Relevanta myndigheter, Rymdstyrelsen och Vinnova, ska få i uppdrag att undanröja hinder och möjliggöra för privat bemannad rymdfart att etablera sig i Sverige.

Lag om asteroidbrytning

För att vi ska kunna bo och leva i rymden kommer mineraler och naturtillgångar på asteroider att behöva användas. Flera projekt, både kommersiella och inom forskning, kring asteroidbrytning finns runt om i världen, även i Sverige.

”Asteroidbrytning kan inte bara utöka jordens resursbas av vissa mycket dyrbara material, utan också öppna portarna till ny teknik för att använda resurser på plats i rymden. Det kan resultera i kostnadseffektiva, storskaliga rymdstrukturer och tillförlitliga supportsystem för människor”, säger Reza Emami som är professor i rymdtekniska system vid Luleå tekniska universitet. Han leder ett stort forskningsprojekt där ett av målen är att skicka en farkost till en asteroid. En svensk privatperson finansierar själv ett liknande eget projekt.

USA klubbade 2016 en lagstiftning som säger att företag verksamma i USA har rätt till de mineraler de bryter på en asteroid. Luxemburg antog en liknande lag 2017. Sverige ska också ta fram en sådan lagstiftning. Det skulle göra att företag verksamma inom området kan välja Sverige som ett land att finnas i. Det skulle också vara en mycket stark signal till hela rymdindustrin att vi ligger i framkant. Att vi dessutom har forskning på området gör vår trovärdighet ännu större. Vi ska också via FN driva på för en internationell överenskommelse.

Månbas

Inom Esa pågår diskussioner om att etablera en europeisk månbas. Sverige bör stödja den inriktningen med målet att det ska vara ett brett internationellt samarbete, likt det kring ISS. Månbasens olika delar bör upphandlas av privata företag och vara öppen bl.a. för rymdturism och forskning och utveckling.

Fler svenska astronauter

Det är över tio år sedan Christer Fuglesang sköts upp från Cape Canaveral och därmed blev Sveriges förste astronaut. Han är också den hittills enda svenske astronauten. Inget inspirerar ungdomar (och andra) mer till rymd- och teknikintresse än astronauter. Rymd är en inkörsport för ingenjörstudier och intresse i naturvetenskap, innovation och utveckling.

Det är viktigt att ungdomar som växer upp i Sverige vet att de bor i ett land där man kan bli astronaut. Viktig forskning bedrivs också av astronauter vid Internationella rymdstationen.

Det finns ett starkt samband mellan hur mycket pengar ett land satsar i Esas program för bemannad rymdfart och hur många astronauter man får. Därför bör Sverige omprioritera sina pengar till Esa, så att mer går till bemannad rymdfart och ge uppdrag till Rymdstyrelsen att jobba för fler svenska astronauter.

Ny roll för rymdmyndigheter

Tidigare har rymdmyndigheter som Nasa och Esa beslutat och beställt en viss sorts raket eller satellit för att utföra en uppgift. Ett skifte har så smått inletts där man i stället beställer en tjänst. Exempelvis i stället för att beställa en raket och farkost som kan transportera astronauter till ISS, så beställer man hela transporttjänsten av ett företag,

som Nasa har gjort med SpaceX. Sverige bör vara en pådrivande nation i denna transformation och Rymdstyrelsen ska i ökande grad arbeta så och vi ska påverka Esa att också göra det.

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)